

Inserati se sprejemajo in velja
tristopna vrsta

8 kr., če se tiska 1krat,
12 " " " " 2 " "
16 " " " " 3 " "

Pri večkratnem tiskanju se
cena primerno zmanjša.

Rokopisi

se ne vračajo, nefrankovana
pisma se ne sprejemajo.

Naročnino prejema opraviščno
(administracija) in ekspedicija na
Dunajski cesti št. 15 v Medija-
tovi hiši, II. nadstropji.

SLOVENEK.

Političen list za slovenski narod.

Po pošti prejemati velja:

Za celo leto . . . 10 gr. — kr.
za pol leta . . . 5 " — "
za četrt leta . . . 2 " 50 "

V administraciji velja:

Za celo leto . . . 8 gr. 40 kr
za pol leta . . . 4 " 20 "
za četrt leta . . . 2 " 10 "

V Ljubljani na dom pošiljan
velja 60 gr. več na leto.

Vredništvo je Florijanske
ulice št. 44

Izhaja po trikrat na teden in
sicer v torek, četrtek in soboto

Iz kranjskega Krasa.

„Na delo!“ se glasi klic rodoljuba G.
z Notranjskega.

„Mi Slovenci, spoznavamo, svoj žalostni
položaj in hrepenimo po boljši bodočnosti;
da se ta prikaže, se trudimo, pa kljub temu
ni videti velikega napredka. Mi deželani ne
vidimo žalibog niti malega niti velikega na-
predka ampak leto za letom več onemoglost
kmetijstva. Pis. Kje tiči vzrok?“ — S temi
besedami začenja omenjeni članek.

Tedaj kje tiči vzrok kmetijske siroma-
štine? — marsikje! V prvi vrsti v preobloženju
kmetijstva z brezštevilnimi in raznimi davki
in štibrami, v pogubonosni administrativni in
sodnijski organizaciji, v centralizaciji državnih
in družih dohodkov, v slabih letinah, veliko
v strankarstvu, kruhoborstvu itd.

V to pa, da bi bilo naše ljudstvo nede-
lavno in nevarčno, ali da bi bilo vzrok one-
moglosti kmetijstva, v to nikakor pritrditi ne
moremo, veliko več moremo in moramo proti
takim namečkom z vso odločnostjo slovesno
protestovati. Ni potreba prav globoko iskati
in pretresovati vzrokov občne kmetijske bede,
ker prečitni so — javna skrivnost so ti
vzroki!

Da je treba treznih in tehtnih pogovorov
ter trdnih sklepov — če bodo imeli zaželjeni
uspeh? — je nedvomljivo. Vendar treba je
najpopred za stvar samo: za povzdigo
kmetijskega blaga kaj storiti, še le
potem zamoremo od ustanovitve velikega po-
litičnega dnevnika in družih časnikov, narod-
nega doma v Ljubljani, katerega — kakor „Sl.
Narod“ pravi — prav živo potrebujemo, po-
tem od dostojne veselice na korist „Jurčičeve“
ustanove itd. govoriti; vse to zna še le po tem na

vrsto priti; kajti držaje se načela za zboro-
vanje, moramo najpred za blagor vbozega,
našega, lačnega in popolno vničnega kmetij-
skega stanu skrbeti; k čemur bi tudi en stro-
kovnjaško uređovani kmetijski časnik mnogo
pripomogel. Kedar bo kmet svoje hleve s po-
trebno živino napolnil, svoja večidel razkopana
poslopja popravil, svoja polja, svoje dolgove
in sploh svoje okolščine po mogočnosti vredil,
potem menimo bo tudi blagor splošne domo-
vine oskrbljen; sicer je pa vse naše prizade-
vanje zastoj.

Hajdi zberimo se septembra meseca po
nasvetu g. G. v Ljubljani iz cele mile kranj-
ske domovine, da se tam do dobrega pogovo-
rimo, in da si vsaj up k boljši bodoč-
nosti v srce vcepimo, da ne obupamo.

Tedaj na delo!

— e — e —

Nekaj predmetov za nasvetovani shod slov. razumništva v Ljubljani.

Ker smo že v razgovor vzeli znani pred-
log nekega rodoljuba iz Notranjskega, ki hoče,
naj bi se zbralo slovensko razumništvo v Ljub-
ljani, da se posvetuje o gospodarskem napredku,
ali bolje, o gospodarski rešitvi slovenskega
naroda, hočemo danes podati nekaj predmetov,
o katerih bi bilo potrebno, da se ta shod raz-
govori.

Troje vrste je večinoma delovanje, s kte-
rim se prisluži živeti in premoženje, to je:
kmetija, obrtnija in kupčija.

V zadevi kmetijstva moral bi se nasveto-
vati shod pogovoriti, 1. kako bi se dalo ljub-
ljansko močvirje posušiti, in kaj se mora sto-
riti, da se bo to delo enkrat z vladno pripo-

močjo pričelo; 2. Kako bi se na enak način
dalo pospešiti izsušenje planinske in logaške
doline; 3. kako bi se dalo pospeševati pogo-
zdevanje Krasa; 4. kako bi se dale po Slo-
venskem ustaviti brezštevilne dražbe kmetij,
in ali bi ne bilo na mestu, osnovati družbo,
ki bi na boben dejanim slovenskim kmetom
na pomoč prihajala ter tako zabranila prodajo
naše zemlje v tuje roke; 5. kako in kje po
Slovenskem naj bi se osnovale kmečke poso-
jilnice; 6. kakošne postavbe sploh bi bile za
kmeta najbolj koristne, in kaj se ima storiti,
da vlada in državni zbor naše želje v tej za-
devi in izvršitev podperata.

Gledé obrtnije bo treba posvetovati se:
1. Ktere vrste obrtnijskih del naj bi se na
Slovenskem posebno vpeljevale in pospeševale,
in kako; 2. ktere že obstoječih obrtnijskih
strok naj bi se posebno podpirale, in na kak
način; 3. kako naj se skrbi za to, da se naši
obrtniki odpró novi somaji, nove pota za iz-
vožnjo; 4. ktere težnje imajo slovenski obrt-
niki sploh in kako si želé obrtnijsko postavo
spremenjeno, ter kaj naj se stori, da se ta
sprememba doseže.

Gledé kupčije se bo vredno razgovarjati
o sledečih vprašanjih: 1. Ali ne bi bilo dobro,
ko bi Slovenci en del pomorske kupčije v
Trstu si pridobili, in kaj se ima v ta namen
zgoditi; 2. ali ni naj pred potrebno, da se
zida železnica iz Ljubljane v Karlovec in čez
Banjoluko v Sarajevo, da se tako slovenske
dežele zvežejo s slovanskim jugom, ter za-
morejo tje svoje obrtniške izdelke prodajati;
3. kak upliv bi imela ta železnica na dolenj-
sko stran; 4. kaj se ima storiti, da od vlade
iz drž. zbora zidanje te železniške črte spro-
simo; 5. kako se iznebimo velike množice tujih

Flavija.

Prizori kerščanskega življenja iz četrtega
stoletja.

A. Hurel. Pred. Vilinski.

II.

A magno demissum nomen Julo.

(Dalje.)

Zakon, na katerem sloni družina, padel je
pečasi do pogodbe, v kateri ni bilo pravosti,
trdnosti, veljavnosti. Še le cerkev je povrnila
zakonu pristno čast, moč, srečo, svetost, ona
ga je storila edinega, nerazdajnega, posve-
čenega.

To je bilo gotovo za pravost velik po-
moček, vendar še nezadosten zoper človeške
strasti, posebno zoper tisto, ki nas najhuje
gospodari, počutnost. Ni bilo dosti, da čednost
v čisto pride, morala je v človeški natori tem
sedežu počutnosti in gorišču strasti, vzvišana
biti in poveljčana, celo obožana, da je s te
visočine zakon obsevala in posvetovala.

To je bilo potrebno in cerkev je to te-
žavno, redko, do sedaj neslišano delo zvršila.

In oni izredni, natori skoro protivni stan, ki
ni ne zakon ne pohotnost, samstvo ali neožen-
stvo, ne tisto nezakonstvo, ki jarem dolžnosti
otresa, ampak ono, ki se odreče natornim pra-
vicam, z drugimi besedami čistost v trojnem
pogledu ali s trojnim imenom, devišstva, zdr-
žanja, vdovstva je resnica postala. Čistost je
sedaj veljala za stan; ta stan je bil postavljen.

Gotovo je bilo to dosti nenavadno in ne-
pričakovano, da je bilo to mladim, za novosti
vnetim možem predmet njih predavanj in raz-
govorjanj. Zato je bila ta stvar tako različno
sojena in razsojena in to prašanje o zakonu
in kristjanskem samstvu je bila stalna tvarina
njih govorov, spisov in preiskovanj.

Neka okolnost, ki bi bila o drugem času
gotovo neznana ostala, je na-se obrnila vso
pazljivost teh mladih mož. Došla sta bila nam-
reč dva puščavnik iz gorenjega Egipta, kakor
dve živi predstavi samskega stanu, kar je bilo
tako čudno, da je bila njuna čednost pri jako
mnogih nevrjetna, izmišljena basen.

Velikrat se je že govorilo o tistih samot-
nikih, ki so živeli po izgledu sv. Pavla, An-

tona, Pahomija, širno puščavo obljudivši. Ni
prišel potnik od Nilovih bregov, da ne bi rad
pripovedoval, kar je sam videl in skusil pri
onih ljudeh v samotni, katerih življenje bilo je
bolj angelsko kakor človeško. Z veliko radostjo
so poslušali take potnike, jih radovedno spra-
ševali in neverjetno odmajevali. Tako so zve-
deli od njih, da je na gori Kolzim nič manj
kot pet tisoč mnihov, dva tisoč pri Antipópoli,
štirnajst sto samo v samostanu v Tabēni, ne-
števí tistih, ki so živeli v halkidskih in ni-
trijskih pustinjah. Okolica heraklejska, arsinoj-
ska, memfidska, heliópolska, tako je bilo sli-
šati, da jih je kar polna in da biva v mestu
Oksiringu nad dvajset tisoč bogu posvečenih
devic in nad tisoč samostancev. O veliki noči
se jih zbere kakih petdeset tisoč okoli sv. An-
tona, svojega častitljivega očaka in da ima
ta še enkrat toliko taci mnihov, ki so se od-
povedovali veselju družine in razkošju sveta.

Tako pripovedovanje bilo je povsod rado
sprejeto, dasi ne s popolno vernostjo, ker taka
poročila so iz daleč prihajala in navadno niso
bila dovolj potrjena. Da se na tisoče šteje ta-

trgovcev v naših deželah, in kaj nam je storiti, da vsaj kupčijo za naše lastne potrebe v domačinske narodne roke spravimo ter se tako tujega jerobstva znebimo; 6. ali bi kazalo, da se osnuje narodna zadruga, ki bi zidala železnico iz Ljubljane v Kamnik in v Celje, da bi to podvzetje ne prišlo zopet tujcem v roke; 7. ktere železnice ali ceste bi se na Slovenskem sploh še priporočale; 8. kako naj se dožene, da se bodo pri železnicah na Slovenskem slovenščine zmožni uradniki v službe jemali; 9. kako naj se dožene, da bi se sedež železnice Ljubljana-Sarajevo vstanovil v Ljubljano.

V duševnem oziru pa se nam ponuja razgovor: 1. ali bi kazalo, zidati „narodni dom“; 2. Kako si vstanoviti narodno glasilo, t. j. en velik političen list; 3. kaj se naj stori v dosednjem ravnopravnosti slovenskega jezika pri sodnijah in drugih uradih, itd. itd.

Tvarine za razgovor se tedaj ne manjka, če bi prav osem dni vkup zborovali. Koliko važnih stvari! Kdo si ne bo želel takega shoda resnih, razumnih mož, da bi to vse v razgovor vzeli, pa potem tudi kaj se zgodilo po mislih shoda. Da bi ne ostalo vse le „pium desiderium“ v to Bog pomози!

Nemščina kot državni jezik.

Pražka „Politik“ je te dni pisala jako zmerno o prepiru zaradi jezikov, ter priznala potrebo državnega jezika, kateri zamore po njenem mnenju le nemški jezik biti. Človek bi skor mislil, da je postal češki organ na enkrat istega mnenja z nemškutarskimi listi, ker tudi ti zahtevajo nemščino kot državni jezik.

Vendar je velik prepad med nazori našimi in nemškutarskimi. V stvari tudi mi priznavamo, da je en državni jezik potreben, čeravno ne trdimo s „Politiko“, da bi moral ta jezik za večne čase ravno nemški biti. Ko bi se namreč v vse srednje šole v Avstriji upeljala francoščina kot obligatni predmet, potem bi sčasoma znala francoščina postati mednarodni in državni jezik v Avstro Ogerski državi, kakor je že zdaj na vsem evropskem izhodu, ker ta jezik umejo izobraženi Rusi, Poljaki, Madjari, Rumunci, Grki, Bolgari in Srbi. Vendar se mi toliko radi podamo, da s „Politiko“ priznamo v Avstriji nemščino kot državni jezik, samo da smo zavarovani, da se

ta koncesija ne bode zlorabila v našo škodo in na korist nemškega prebivalstva. Treba je pred vsem natanko določiti meje državnega jezika. Potreben je en sam jezik, v katerem se posvetuje državni zbor in ministertvo, kajti babilonska zmešnjava bi nastala, ko bi hoteli ravnopravnost tako dalje tirati, da bi v državnem zboru vsak poslanec v svojem maternem jeziku govoril, ko bi morala vlada z vsemi deželami in namestništvii poslovati v vseh deželnih jezikih. Na drugi strani pa zopet nikdar ne bomo odobrvali državnega jezika v tem smislu, kakor ga umejo nemškutarski listi in kakor je nameraval Wurmbrandov predlog, namreč da bi vse uradnije vsih dežel samo v nemškem jeziku poslovale, tako da bi moral vsak državni služabnik do najzadnjega briča nemščine zmožen biti. Kakošnje nasledke bi to imelo, to že vemo iz skušnje: pri vseh službah imeli bi Nemci prednost zavolj znanja državnega jezika, oni bi dajali glavno zalogo za vse javne službe, oni bi potem tudi strahovali vse drugorodne državne služabnike, ki bi si z znanjem nemščine kako službo pridobili, ti bi morali z volkovi tuliti in poleg znanja nemščine še politično podpirati Nemce, toraj odpadniki postati. Ker bi se brez znanja nemščine nobena javna služba ne dobila, ker bi se še z uradnijami brez tega jezika poslovati ne moglo, zato bi slovansko prebivalstvo vnovič klicalo po nemških šolah, Slovani sami bi pritiskali na to, da se prej ko mogoče ponemčijo, naši narodnosti pa bi mrtvaški zvon zapel. Žalostno pa bi postalo zopet stanje priprostitih slovanskih prebivalcev, katerim bi ne bila priložnost dana, naučiti se nemščine: pustili bi se brez vsake duševne hrane, bili bi zaničevani in od vsega sveta zavrženi nevedneži ali sužni; s toliko težavo ustanovljene slovanske literaturice bi kmalo zopet zaspale in zamrle, ker bi jih popustili izobraženi stanovi, kateri bi se zopet nemščine poprijeli, priprosto ljudstvo, obubožano in nevedno, pa bi jih uzdržavati ne moglo, ter bi tudi nikogar ne imelo, ki bi ga k temu vnel. Ne bomo dalje popisovali tega žalostnega razgleda, saj iz prejšnje in tudi še iz sedanje dobe poznamo to stanje, kako se nam je godilo in se še godi ravno zavolj tega, ker velja nemščina za državni jezik pri uradnijah in v šolah, slovenščina pa je zavržena.

V takem pomenu pač Čehi, Slovenci in Poljaki nikdar ne bodo priznali državnega je-

zika, in tako stvari tudi „Politik“ ni hotela umeti. Državni jezik naj velja le tam, kjer je neobhodno potreben, nikoli pa ne sme seči tako dalje, da bi zadušil vse duševno življenje slovanskih narodov. Le pogledimo v Galicijo: tam se uraduje poljski, šolski svet je poljsk, sodnije so poljske, ljudske in srednje, pa tudi visoke šole so poljske, in vendar nič ne čutimo, da bi to državo oviralo ali jej kake težave prizadevalo. Kar je tam mogoče, zakaj bi ne bilo drugodi? Pogledimo zdaj na Kransko. Kako škodo bi imela država, če bi okrajne sodnije uradovale v slovenskem jeziku? Če bi se kdo pritožil na deželno sodnijo, ali mar mora ta nemški uradovati?

Ali ni mar veliko bolj pripravno in pravično, če deželne sodnije v Ljubljani in Novem mestu poslujejo v slovenskem in samo v slovenskem jeziku, ker imajo soditi le slovensko prebivalstvo? Kaj pa, če kaka tožba naprej gre do višje sodnije v Gradec, ali smemo od te zahtevati, da bi uradovala v slovenskem jeziku? Na to je odgovor kaj lehak. Kje pa stoji zapisano, da mora viša deželna sodnija za Slovence ravno v nemškem Gradcu biti? Ali ni bolj pripravno, če se naredi za vse slovenske pokrajine ena sama viša sodnija v Ljubljani, katera bi morala uradovati v slovenskem jeziku?

Preko višje sodnije naprej gre malokatera tožba, in za tiste tožbe, ki gredo na Dunaj do najvišjega sodišča, do državnega sodišča in do Nj. veličanstva, naj bi se pridjala avtentična nemška prestava, in v ta namen naj bi imele višje sodnije svoje prisežene in plačane prestavljavce; kar je pa nižje pod deželno nadsodnijo (oberlandesgericht), bi uradovalo vse v slovenščini, ter bi tudi nadsodnija podložnim deželnim in okrajnim sodnijam dopisovala v slovenščini.

Ravno tako bi tudi deželna vlada s stranikami lahko poslovala v deželnem, slovenskem jeziku, in le svoje poročila do ministerstva bi sestavljala v nemščini. Deželni zbor in deželni odbor kranjski bi morala uradovati samo v slovenskem jeziku, kajti če smo pametni, ne bomo priznali nemščine kot drugi deželni jezik, ker to dela vedne zmešnjave. V dolnji Avstriji je desetkrat več Slovanov, ko pri nas Kočevarjev in drugih Nemcev, vendar nečemo tam nič slišati o kakem „drugem“ deželnem jeziku.

S tem, da priznamo nemščino kot drugi

cih živih mučencev kristjanske čistosti, to ni nobeden tajil. Sicer pa ni šlo za njih število, ampak, če je res tako.

Sedaj pa sta priplula dva tistih junakov v luko ostijsko; prišla sta v Rim in se ondi očitno kazala. Videli so jih, tedaj niso bile sanje. Ali bi se bila mogla strinjati laž s temi sivimi lasmi, s temi častitljivimi podobami, s temi velimi obrazi in bi rekel vzornimi telesi?

Konopljen oblača brez rokavov, platneni vreči prav podobna, kozja koža počez, ki je obdajala pleča, s kukuljo previdena za čez glavo, dolge brade, ostriženo čelo, z vrvo prepasane ledja, iz palmovine zrezane opanke, odeja ob enem za postelj, korenine njih hrana — vse to je kazalo, da sta pravcata samotnika. Vrh tega sta spremljevala k papežu Juliju velikega, nevpogljivega Atanazija, neumrjočnika, ki je bil luč vzhoda, kladvo arijanstva, slovitega patriarha aleksandrijskega.

Zatorej je radovednost vseh do vrhunca priklopela in razgovori o kristjanskem samstvu pričeli so se z novo ognjevitostjo. Govorilo se je o Isidorju in Amonu, milih, kterih

imeni sta že davno čez morje prešli, ki sta se brez sile in brez strahu kazala pogledu poganskega Rima, ako tudi bi vzbudila njegovo strmenje in nedopadanje.

Sedaj so jeli tiščati v Evsebija in njegove prijatelje, da javno izreče, kaj da misli o teh samostancih in njihovem modrijanstvu.

Največ jih ni videlo nad njimi nič drugega, ko navaden modrijansk sostav.

Mladim sošlecem ni ostalo drugo sredstvo, kakor dan postaviti, da stvar javno razpravljajo in preiskavajo tega vprašanja „za“ in „proti.“

III.

„O quam pulchra est casta generatio cum charitate.“

Mnogo se jih je sešlo k napovedanemu zboru in vsak je zamogel braniti stavek, ki mu je najbolje ugajal.

Cerealov zagovor vzročil je največje spogledovanje. Podstopil se je bil z enim mahljajem podreti kristjanski zakon in kristjansko samstvo. Razlogi pa, na ktere se je opiral, so bili popolnoma poganski. Vse je bil namreč

razlečil, karkoli zamore nagibati pogana, da se zakona zdrži in se ves vda poželjenju, da živi brez tesnote, brez dolžnosti, brez postav.

Na vprašanja: ali se naj oženi modrijan? je odgovoril:

„Da, naj se le, če dobi žensko mlado, lepo, bogato, lepih navad, iz čislane družine in da je ljubeznjivega vedenja, izobraženega duha in trdnega zdravlja.“

„Toda, je precej dostavil, to so lastnosti, ki se redko najdejo skupaj, če je kdaj to sploh mogoče.“

„Razun tega pa kolike nadloge se kopičijo v zakonu! On je ovira pri učenju modrijanstva. Ali ni Cicero zarad tega Terencijo zaverigel? Ženski je treba darovati dokaj skrbi in paznosti. Trpeti je človeku njeno lišpavost, njeno zvedavost, njeno prirojeno klepetavost, ponavljane užige njene ljubosumnosti. Če je uboga, postaja odveč, če je bogata, postaja mučna; neumna ti dela sramoto, bistroumna te pa zaničuje. Če je ljubeznjiva, te prenasiti, če je mrzla in neobčutna, te pa v obupanje spravi.“

(Dalje prih.)

deželni jezik, zabijemo si sami žebelj v naše meso. To pa naši sovražniki že dovelj in le predolgo počenjajo, gotovo ni potrebno ne kje zapisano, da bi jim mogli še mi sami pomagati. Deželna vlada bi morala tudi z okrajnimi glavarji poslovati samo v slovenskem jeziku, ter jih primorati k slovenskemu uradovanju, politični uradi pa bi zopet z deželno vlado poslovali in jej poročali vse v slovenščini. S tem država ne bi nobene škode trpela, ter tukaj „državnega“ jezika prav nič ni treba. Vsi ukazi od vlade dohajajo na deželno predsedništvo, in to bi si v ta namen držalo predstavljavca, da bi ministerske ukaze, ki so okrajnim glavarjem namenjeni, predstavil v slovenščino, da bi se potem v tem jeziku na politične urade razposlali. Ravno tako bi deželni šolski svet lahko uradoval na zdolej v slovenskem jeziku, z naučnim ministrom pa v nemščini. Bila bi to li taka nezaslišana novotarija? Ne; saj je imela deželna vlada od nekdanj pooblastene predstavljavce.

Ljudske in srednje šole naj bi bile vse slovenske; v srednjih šolah naj bi bila nemščina obligatni predmet za vse učence. Za izgojo slovenščine zmožnih juristov in profesorjev trebalo bi ustanoviti vsaj nepopolno vseučilišče, obsejajoče juridične in filozofične nauke, kar bi tako neznanskih stroškov tudi ne prizadevalo. Tako bi se lahko vse kar naravno izvršilo in k temu drugega ni treba, kakor od zgoraj malo dobre volje in srca za posamezne dežele in različna ljudstva.

Mi toraj nismo zoper nemščino kot državni jezik, naj se le natanko določijo meje, kako dalje naj segajo pravice obojnega jezika. Enako tudi nismo zoper nemščino, kar vsakega državljanu osebno tiče. Dobro vemo, da kakor je po drugod francoščine, laščine, tako je pri nas nemščine potrebno za osebno in občno izobraževanje. Gotovo se nemščine pri nas ne bode branil noben vladnik in noben učenjak; le deželam in ljudstvom pustimo njih lastnosti in posebnosti, ki so jim za njih razvoj in življenje potrebne.

Naše poslance pa prosimo, naj se ne pusté v spanje zazibati, ampak naj odločno zahtevajo, da naj vlada predloži državnemu zboru jezikovno postavbo, s katero bodo oestro ločene meje in pravice nemškega državnega in našega deželnega jezika, da vendar enkrat ravnopravnost ne bode le na papirju, ampak dejanska postane.

Dvorni svet Lapenna.

Vedeli smo, da je v Bosni marsikaj, kar bi ne imelo biti in kar ne povzdiguje spoštovanja ljudstva do Avstrije, ampak ga čedalje bolj spodkopuje. Znano je, kako so Madjari prisrčni prijatelji Turkov — marsikteri jih zovejo tudi sorodovince, — vodo na svoj mlin napeljevali. Kot prijatelji Turkov, kot nasprotniki Avstrije so se pri vsem svojem dejanji in nehanji skazovali. Zato je vsakega pravega Avstrijana srce zbolelo, ko je bilo Madjaru Szlavi-u naj više vodstvo čez Bosno izročeno. Da je Szlavi bolj za Ogersko skrbel, kakor za Avstrijo in Bosno, se ve da — kdo bi mu tudi zameril — mar ni bil Oger! Nasproti je pa tudi znal se sukati in viti v vsih ovinkih tako dobro, da so mu marsikteri začeli zaupati ter ga popolno nepristranskega imeti, kar se zabliksne ter Slovanom in vsem prijateljem Avstrije posveti, kam g. Szlavi jadra.

Da bi se napake v Bosni zatrla, da bi se mir bolj vtrdil, je Szlavi imenoval nadzornika

in tako rekel prestvaritelja, kar je bilo gotovo potrebno. Ali kaj mislite, koga je izvolil? Moža, ki je bil nekdanj mnogo imenovan, pa srečno že nekaj let pozabljen — imenoval je dvornega svetovalca, lahona Lapenna! Neverjetno in vendar resnično! Za tiste, ki so znabiti delovanje tega človeka že pozabili, bodi tu o kratkem nekoliko omenjeno.

Lapenna je bil c. kr. vladnik in kot tak se je pospel do c. kr. dvornega svetovalca. Delal pa on za Avstrijo nikoli ni, in če bi bil, je bilo le hlinjeno, ker bil je lahon, tedaj zagrižen sovražnik Avstrije. Mnogo let je bil vodja lahonske stranke v Dalmaciji, ter jo je vodil v popolno zadovoljnost vsih laških in drugih framasonov, pa v pogubo Avstrije. Z njegovo pomočjo sta ministra Giskra in Herbst o svojem času dosegla, da je 40.000 Lahov v Dalmaciji čez 300.000 slovanskih Dalmatincev tako rekoč v tla pomandralo, ter gospodovalo v srenjah in deželnem zboru, da celo tudi v državnem zboru. Toliko škodljive in krivične volitvene postave (Nothwahlgesetz in direkte Wahlen) so dobile večino le s pomočjo Lapenne in njegovega vrlega (!) pajdaša Lubise. Več kakor 10 let se je v nemal prepri in sovraštvo med Dalmatinci, so se zatirali Slovani in podpirali lahoni ter so tako zvali „italianisimi“ še le pravo moč v roke dobili. Zatrduje se celo, kar je lahko verjetno, da v Dalmaciji je šlo celo gospodarstvo in kmetijstvo rakovo pot, dokler niso Lapenna v Egipt poslali, ter s tem tudi Lubisi stališča spodmaknili.

To je mož, kateri naj bi v Bosni preiskoval sodnije, prestvarjal vladnije, nadzoroval deželo ter jo vpokojil s pravičnim vladanjem, in skrbel za povikšanje Avstrije! Bodo mu li Slovani zaupali? Bodo mu zaupale vladnije? Bode li sam voljo imel deželo vpokojiti, veljavo Avstrije povzdigniti? Po njegovem prejšnjem življenji in delovanji soditi, moramo vse odločno zanikati. In kaj potem? Ponavljamo le sklep zadnje naše besede o Bosni: Naj bi moške, ki imajo krmilo v rokah, dobro pomislili „blagor in gorje“, ki je od njih postopanja odvisen za Bosno in Avstrijo.)*

Politični pregled.

V Ljubljani 26. avgusta.

Avstrijske dežele.

Izmed deželnih zborov so pričeli svoje delovanje dalmatinski, istrijanski, goriški in tirolski.

Nemško-liberalni listi so si nekaj izmislili, da bi **Madjare** na svojo stran potegnili, da bi jim ti iz luže pomagali. Vsi ti listi, njim na čelu „N. fr. Presse“, so namreč začeli Madjare strašiti s panslavizmom, ter zopet mnogo povedati vedo o ruskih rubljnih in o srbski Omladini. Madjarski listi pa, govoreči o teh strašilih, menijo, da se ogerska država nima bati Slovakov in Srbov, ker ti nimajo bogatih plemenitašev, ne izobraženih elementov med seboj, kakor Čehi in Poljaki.

Na Češkem podpisujejo delavci v rudokopih prošnjo na državni zbor, naj bi se začela nedelja posvečevati, in naj bi se prepovedalo delo ob nedeljah in praznikih.

Vnanje države.

V zadnjem času so madjarski listi veliko

*) Ravno čitamo, da več časnikov temu oporeka, da bi bil Szlavi mislil Lapenna v Bosno poslati; zlasti se peha stara „Presse“ dokazati, da Lapenna ni bil nikakor odločen prestvarjati pravne razmere v Bosni, ker „te so tako v redu, da nič bolj ne morejo biti!“ Vladni list „Wiener Zeitg.“ molči. Počakajmo!

Vredn.

hrupa delali zaradi **Rumuncev**, češ, da je cel polk rumunskih vojakov prestopil ogerske meje ter se polastil tamošnjih gojzdov. V istini pa so Rumunci le postavili malo koč na neki planini, ne vedoči, da je tista zemlja že avstrijska. Zdaj je šla komisija tje, da mejo natanko določi.

O **laškem** kralji so pravili, da bi se rad snidel z našim cesarjem in z njim zvezo sklenil. Kakor se zdaj zve, so to le izmišljotine časnikarjev. Za laško zvezo nihče v Avstriji ne mara, razun nekaj brezvercev in judov, ki laško vlado ljubijo, ker papeža preganja.

Izvirni dopisi.

Iz Goriškega, 23. avgusta. (Izv. dop.) Ne gotova ali namišljena zveza z Italijo pa „irredenta.“ Prav iz srca piše nam Primorcem „Slovenec“ v svojem 91. listu od 20. t. m. da Slovenci, ki živimo na skrajni meji Italije in ktere čakajo vse strahote prihodnjih vojnih primerljivej, živo protestiramo zoper nenaravno zvezo s tisto današnjo Italijo, ktera se še zdaj neče odpovedati svoji pohlepnosti do naših slovenskih in avstrijskih pokrajin. V resnici ostanemo rajši brez vsega zaveznika, kakor da bi ga tam iskali! Ne vem, kako bi zamogla kdaj Avstrija, ktera je sicer že 1859 in 1866 dobro vedela, da so evropske politične razmere takošne, ktere jo silijo tako ali tako svoje lombardo beneško kraljestvo enkrat iz svoje oblasti pustiti in se je le zaradi tega v neogibljivo vojno spustila, da je nasproti Italiji vsaj čast svojega orožja rešila, kako bi zamogla ona s tako državo v „prijateljsko“ (!) zvezo stopiti, ktera jej ni nobene moške besede ne mirovnih pogodb dosihmal nikdar držala, ampak brž o dani priliki jih je verolomno pozabila! Dalje, ako premislimo da je program „irredentov“ v celi Italiji javno mnenje, po katerem se mora hoté ali nehoté laški kabinet ravnati, kako je pač mogoče le o takej blodnji še govoriti. Da italijanska vlada skrivši in očitno „irredento“ in „irredentovske“ begunce oziroma izseljence podpira, o tem smo imeli vsaj nekteri bivši rimski romarji priliko se več nego je treba osebno prepričati.)

1. Prvič je sploh znano, da je (19. jan. 1878.) rada pustila laška vlada v slovesnem pogrebu r. kralja Viktorija Emanuela položiti na njegovo rakev v črno zavite grbe „nesrečnih dežel“, kterih enega je položil med drugimi tudi en goriški „irredentovec“ iz goriškega Primorja.

2. Povsod po Italiji je viditi zemljevid Italije, kakoršno zahteva „irredenta“. Eno takšno veliko Italijo, tiskano 1880 v Milanu, smo videli letos tudi mi romarji pred vrati našega stanovanja v Rimu v gostilni „albergoal sole, piazza Pantheon“. Na tej, ker drugačnih se v Italiji nobenih več ne tiska, je bilo videti Tirolsko do Brennerja, potem ne le celo Primorje, Goriška, Trst in vsa Istra, ampak meja te neresene Italije gre od Triglava prek Save, ter se zavije pri Kranji*) na Loko, Vrhniko, Logatec, Planino, ter gre vzemši Postojno skoz Notranjsko, ter se konča blizu hrvaškega mesta Reke. Te meje so vsim Italijanom znane, ker le taki zemljevidi so v vsih bukvarnah na prodaj ter se lahko vidijo v razstavnih oknih (Schaufenster) bukvarnic. Tudi v šolskih knjigah zemljepisja in statistike se uči laška mladina iste meje „nedovršene“ Italije. In te šolske knjige so od države prav nalašč vpejlane in od iste potrjene. —

*) Ljubljana je izven mejne črte! Pis.

3. Vsaka omikana in neomikana laška butica govori javno o tih mejah „prave“ Italije, kakor sem imel tudi jaz priliko v Rimu zvedeti. Pod vatikanom, pod tistimi okroglimi četverostebnatimi velikanskimi arkadami (mostovž) na trgu sv. Petra sem dne 5. julija slučajno naletel na policijskega stražnika, s katerim sem govoril poslan od neke romarice, ktera me je prosila, da naj bi tistemu sicer dobrovoljnemu stražniku, ki je pred o Tratu z njo govoril, jaz boljše to stvar pojasnil, da Trst in Primorje ni laško in da razun nekterih nevhvaležnih laških pridošlic ne zahteva nihče kdaj pod Italijo priti. Ko tistem stražniku to zadevo pojasnujem, (— imel je na obrokih št. 365) se je čudil temu mojemu pojasnilu, da so le posamesni otoki v Istri laški in da je večina vsega Primorja slovanske narodnosti, rekši, da je splošno mnenje in da se tako tudi v državnih šolah uče, da so vsi prebivalci neresene Italije sami Italijani. Hočete li več dokaz da laška vlada sama podpira „irredento“? Tih imam že vse polno, pa hočem le še en par jih iz lastne skušnje ob času našega letošnjega slovanskega romanja v Rim navesti.

4. Neki dan smo naleteli v gostilni „della rosetta“ piazza Pantheon, via Guistiniani 22, ravno tako po naključju na nekega mladega državnega profesorja, kakor se je sam bahaje spoznal, da je vbežal od avstrijske vojske 1878, mesto iti v Bosno, v Italijo. Bil je pred na graški universi in vojak, rojen v Rivi v južnem Tirolu, kakor je sam pravil. Govoril je še dobro nemški, ter pristavil, da se mu ni ljubilo nositi glave za Avstrijo na prodaj ter je rajše s pomočjo in po obljubi starišev, kateri so ga do državnih izpitov z vsim potrebnim preskrbovali, v svojo „pravo domovino“ za vselej pobegnil. Zdaj je v Rimu na državnih šolah dobro plačan profesor jezikoslovja!

5. V Bologni smo videli zopet znamenje „irredente“; tam nas je peljal neki parostroj naprej, na katerega stroju so bile velike čerke in beseda: „Trento“, kar pomeni zahtevanje aneksije Trentina, in italške železnice so od vlade nadzorovane in privilegirane. Hočete še večih dokazov? Menda jih je bilo 6 dovolj, kateri niso od drugod ampak iz lastne skušnje o času letošnjega romanja v Rim vzete. Kaj naj bi še dostavil o sovražnem obnašanju laškega ljudstva do nas avstrijskih romarjev in o framašonskih listih, ki so nas po svojih organih zasramovali iz edinega vzroka, ker smo prišli iz Avstrije sv. Očeta s svojim prihodom saj nekoliko v njegovih stiskah tolažiti? Posebno sovražno čez nas slovanske romarje so pisali radikalni listi v Rimu, tako framašonska „Capitale“, „la liberta“, „la lega“, „capitan fracaasa“, „il bersagliere“ idr. Milanski list „il secolo“ („stoletje“) od 8. julija t. l. je clo trdil, da smo slovenski romarji v Ankonu (Jakinu) razdajali ponarejene denarje, francoske (cinaste) franke z napisom: „republique Française“, na drugi strani pa: „Napoleon Empereur“. To je gotovo izmišljeno ter tako obrniti, da so se Lahji poslužili našega nepoznanja laškega denarja, kedar smo kje menjavali, skoravno nisem imel jaz in moji tovariši nobenega takega ponarejenega denarja pred očmi. To vse le zato, da bi srd ljudstva na nas romarje obrnili. Zato smo tudi po vsih končanih slovesnostih kar naglo in večinoma iz Rima in Italije jo domu potegnili, skoravno je pred marsikdo med nami nameraval dalj časa si Italijo ogledovati.

Pohvalno pa moramo pri tem omeniti, kako po bratovsko in z vsim spoštovanjem z vvodnimi in drugimi članki so nas katoliški

listi omenjali in pozdravljali, kakor n. pr. „Osservatore romano“, „l' aurora“, „la frusta“, „la voce della verita“ idr. Od tod je viditi, kdo dela prepir med različnimi narodnostmi, ali framašonstvo, ali pa katoliška cerkev, znanim sv. Očetom papežem Leonom XIII. ktereга dobrohotnost do Slovanov nam ne bo šla nikdar iz spomina? Ti listi laških „buzzurov“ ometavajo papeža in vse kar je katoliško z blatom, kakor je bilo zlasti v babilonski nesramnici „Capital“, iste dni čitali, zato je tudi v pričo mene pri zaslišanju sv. Očeta 5. julija t. l. neki pošteni Rimljan imenoval list: „la Capitale e un foglio dei briganti“, t. j. „Stolnica“ (list) je list hudodelnikov, in mož ima prav, kajti studiti se mora vsacemu pošteniaku, bodisi ktere koli narodnosti, njeni članek od 6. julija t. l. z napisom „l' enciclopedia di papa Pecci“. Če bo Italija s tolikimi koraki v framašonstvu in nenravnosti napredovala, potem se bo sama razdajala, kakor je bilo iz enacega vzroka razdano tudi nekdanje rimsko cesarstvo po ptujih narodih 476 l. p. Kr.

Bivši romar.

Domače novice.

V Ljubljani, 27. avgusta.

(Nova banka) se snuje za primorske dežele. Tako poroča „Edinost“ in pristavlja, da bode v nje odbor stopilo tudi pet premožnih tržaških Slovanov.

(V povzdigo konjereje) se bodo delile za dobre kobile letos premije v srebru in svetinjah v sledečih krajih na Kranjskem: V Ribnici v Št. Jarneji, na Vrhniki in v Kranji. Natančnejši razglas vsak lahko bere pri okrajnih glavarstvih.

(Nova klavnica) je skoraj da že dodelana in naredé lična poslopja na mimo gredočega prijeten vtis, vsakako bo stavba v kinč in ponos Ljubljani. Pohvale vredni so mojstri, ki so razne dela prevzeli, da so vse dovršili v tako kratkem času.

Razne reči.

— V Zagrebu je neki prosilo 37 osmošolcev v duh. seminišče; sprejetih bo le kakih 30.

— V Celjski samostan prečast. oo. kapucinov pride za gvardijana prečast. Konstantin. Po Kranjskem je zapustil povsod blagi spomin.

V katoliški bukvarni

dobivajo se sledeče knjige, katere so bile v zadnje izišle seštku: „Linzer theologisch practischen Quartalschrift“ posebno priporočene:

Bibliothek der Kirchenväter. III. Serie, 21. Bändchen, 5 fl. 4 kr., enthaltend:

Des heil. Augustinus 22 Bücher über den Gottesstaat. (16 Bändchen). — Des Tyrannius Rufinus von Aquileja, Commentar zum apostolischen Glaubensbekenntnis (1 Bändchen). — Die Traktate oder geistlichen Reden des heil. Zeno Bischof von Verona (4 Bändchen).

Tapphorn, Anleitung zur Verwaltung des hl. Bussakramentes. II. Aufl. 2 fl. 40 kr.

Schmitt, Anleitung zur Ertheilung des Erstemunican en-Unterrichts. Sechste Auflage 1 fl. 44 kr.

Nostadt, Ueber den Messwein 12 kr.

Kopallik, Cyrillus von Alexandrien 3 fl. 60 kr.

Kleutgen, Philosophie der Vorzeit. Zweite Aufl. 2 Bände, 8 fl. 80 kr. (2)

Glossner, Der moderne Idealismus 1 fl. 20 kr.

Gretsch, Predigten. Neue Ausgabe von I. Vidmar. I. Bd.: Sonntags-Predigten vom Advent bis letzten Sonntag nach Ostern 2 fl. 10 kr. desgleichen II. Band: Sonntagspredigten von Pfingst-Sonntag bis Schluss des Kirchenjahres, nebst drei Casualvorträgen. 2 fl. 10 kr.

Helfert, Anleitung zum geistl. Geschäftsstyl. Zehnte Aufl. 4 fl.

Dober kup ure.

Jaz pošiljam ure proti poštnemu povzetju, iz če komu ura ni všeč, dam mu denar nazaj, toraj kupovalec ni v nobeni nevarnosti.

1 cilindur-ura iz srebrnega nikla z verižico, prej 12 gl., zdaj 5 gl. 25 kr.

1 anker-ura iz srebrnega nikla z verižico, prej 10 gl., zdaj 7 gl. 25 kr.

1 srebrna patent. anker ura poprej 25 gl. zdaj 11 gl. 25 kr.

1 srebrna remontoir Washington-ura s verižico, prej 30 gl., zdaj 15 gl.

Zlate urice za gospe, prej 40 gl., zdaj 20 gl. (7)

Zlate remontoir ure, prej 100 gl., zdaj 40 gl.

Na pet let dobri stojimo.

A. Fraiss,

Rothenthurmstrasse Nr 9.

Gegenüber dem erzbischöflichen Palais, Wien.

Važno za vsako hišo!

Cela mizna oprava iz britanskega srebra za le 8 gld.

Elegantno delo, ne zarnjavi, in se vedno tako ohrani, v podobi in barvi pravega srebra, in je najboljša stvarina za mizno opravo, razun srebra. Za 8 gl. se dobi cela mizna oprava iz najboljšega britanskega srebra. Dobri stojimo, da ostane oprava vedno bela.

- 6 nožev iz britanskega srebra z angleško jokleno ostrino,
- 6 vilice iz britanskega srebra, fina in težka roba,
- 6 žlice iz britanskega srebra,
- 12 žličke za kavo, iz britanskega srebra,
- 1 mlečni zajemnik iz britanskega srebra,
- 1 zajemalnik za juho iz britanskega srebra, težko, dobro blago,
- 2 lepa svečnika,
- 3 jajčne posodice,
- 6 tac, lepo izdelane,
- 1 posoda za poper ali sladkor,
- 1 presejalnik za čaj,
- 6 tačice za nože in vilice

51 kosov.

Naroči se proti poštnemu povzetju, ali pa da se denar naprej pošlje.

Zaloga britanskega srebra

C. Langer,

Wien, II. obere Donaustrasse 77.

Opomba. Komur bi oprava ne ugajala, pošlje naj jo v 10 dneh nazaj in bo dobil svoj denar nazaj razun poštnih stroškov.

Važno za vsako hišo!

J. Blaznikovi nasledniki v Ljubljani.

Izdajatelj in odgovorni urednik Filip Haderlap.